

Musikens makt

Musik är ett språk som talar till hela vår människa, och som därför har förmågan att påverka våra tankar, känslor och värderingar. Vilka konsekvenser ska vi som kristna dra av detta? Kan vi verkligen lyssna på vad som helst?

Musik tycks ha funnits under nästan hela mänsklighetens historia. Redan i Bibelns fjärde kapitel står det att en av Kains ättlingar, Jubal, ”blev stamfader till alla dem som spelar harpa och flöjt” (1 Mos 4:21). Både i Bibeln och andra källor kan vi sedan läsa att musiken har funnits med överallt där människor har levt tillsammans. Dels har den använts för att underhålla, dels har den använts inom religionens värld.

För egen del tycker jag att det senare - musikens koppling till religion - är särskilt intressant. Psalm- och lovsång är ju en viktig del av våra kristna gudstjänster. ”Undervisa och förmana varandra med psalmer, hymner och andliga sånger och sjung Guds lov i era hjärtan”, skriver Paulus (Kol 3:16). Men sång och musik förekommer också inom andra religioner. Musik tycks helt enkelt vara en naturlig del i vårt sökande efter gudskontakt.

Musikens förmåga att beröra

Hur kommer sig detta? Ja, personligen tror jag att det har att göra med hur musiken fungerar. Precis som vi människor består av kropp, själ och ande har musiken en förmåga att tala till oss på flera plan. Kroppsligt/fysiskt tar vi in musiken genom hörselsinnet, men också genom huden som är ett väldigt vibrationskänsligt ställe. Själsligt tar vi in musiken genom vårt tanke- och känsloliv. Dessutom är vi många som kan intyga att musiken berör också det innersta av vår personlighet – alltså det man skulle kunna kalla för det andliga planet.

Musikens förmåga att beröra utnyttjas väldigt mycket av film- och reklam-makare. Vi har alla upplevt hur en dov eller mörk musik får det att ”krypa” i oss och göra oss inställda på att en otäck scen kommer att utspela sig på filmduken. När musiken i stället är glad och energifylld slappnar vi av och blir upprymda. Inte minst det senare utnyttjas av dem som tillverkar reklamfilm.

Musikens påverkan på andevärlden

Den andliga sidan då? Ett bibliskt exempel på att musiken kan påverka de andliga skeendena står att läsa i Första Samuelsboken. Där berättas om hur kung Saul plågas av en ond ande och hur han av sin tjänare får rådet att söka upp någon som är duktig på att spela harpa. Saul tar fasta på rådet och kallar till sig David, som senare skulle komma att ersätta Saul på kungatronen. Och så står det: ”När så anden från Gud kom över Saul, brukade David ta harpan och spela. Då kände Saul lindring och blev bättre, och den onde anden vek ifrån honom” (1 Sam 16:23; jfr 2 Kung 3:15).

Av detta bibelställe kan vi lära oss att musik har en förmåga att dirigera vad som händer i den andliga världen. I Sauls fall var förändringen till det bättre, men enligt samma princip borde den ju också kunna vara till det sämre!

Musikens roll i tillbedjan

Till detta kan läggas att all musik som vi människor producerar tycks ha någon form av ”riktning”. Väldigt ofta sätter musiken fokus på artisterna själva.

Men den kan också sätta fokus på olika läror och ideologier - eller på Gud och/eller andevärlden. Det är därför som musiken är så naturlig att använda för tillbedjan. Genom kyrkans lovsång får vi på ett konkret sätt vända oss till vår Herre och Frälsare. Men på motsvarande sätt kan musiken användas för att uttrycka "lovsång" till en artist, en ideologi eller till den Onde själv!

Av detta skäl tror jag att vi behöver vara vaksamma på vilken musik vi fyller våra sinnen med. Eftersom olika människor lyssnar på musik på olika sätt, tror jag att vi påverkas olika mycket av det vi lyssnar på. För egen del är jag en väldigt hängiven musiklyssnare. När jag gick i högstadiet var jag så beroende av musik att jag fick abstinensbesvär om jag var borta från stereon mer än ett par dagar! För mig har det därför blivit viktigt att inte lyssna till sådan musik som förmedlar ett budskap och en livsstil som går på tvärs med min kristna tro.

Tre testfrågor

Några testfrågor som jag tror kan vara bra att ställa sig när man funderar på vilken musik man ska lyssna till är:

1) Förmedlar artisterna ett budskap som går emot de värderingar jag vill leva efter som kristen? Mycket av den moderna musiken - dance, techno, hip hop osv - predikar ett tydligt antikristet budskap i frågor som har med sex och droger att göra. Vill jag mata mig med detta? Vill jag stödja de musiker som bidrar till att andra förleds till sådant som jag vet är skadligt för deras andliga, psykiska och fysiska hälsa?

2) Sätter musiken igång känslor i mig som står i motsats till Andens frukt, som är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet och självbehärskning (Gal 5:22-23)? Viss musik har som uttalat syfte att provocera fram kaos, ångest och aggressivitet hos sina lyssnare. Det behöver inte handla om att musiken är tung - jag lyssnar själv mycket på tung musik - men viss musik tycks liksom förmedla en "anda" av uppror och aggressivitet. Sådan musik tror jag att vi bör undvika att mata oss med.

3) Ägnar sig artisterna åt något andligt och/eller ockult som färgar av sig också på deras musikskapande? Att många hårdrocksband flörtar med det ockulta är välbekant - även om mycket av detta mest bara är en image. Vad som kanske är mindre känt är alla de ockulta och/eller new age-influenser som finns i bland annat 60- och 70-talsmusiken. Band som Rolling Stones, The Doors, Jimi Hendrix, Led Zeppelin, Fleetwood Mac med flera var alla influerade av ockulta läror. Detta märks både i deras texter och deras musik.

Det är du som bestämmer

I slutändan är det naturligtvis bara du själv som kan avgöra vilken musik du ska lyssna på. Men jag vill ändå säga att vi inte ska underskatta musikens makt. Den musik vi lyssnar på kommer garanterat att påverka vårt känsloliv. För vissa av oss kommer den också att påverka våra värderingar. Oavsett om vi är medvetna om det eller inte tror jag även att musiken har en förmåga att antingen skärpa eller avtrubba våra sinnen, så att vår andliga och moraliska känslighet blir större eller mindre.

Mot bakgrund av detta tror jag att vi alla mår väl av att ta en titt i vår skivhylla, be en bön och fundera på vad som kan behöver kompletteras och/eller rensas ut i vårt eget musiklyssnande!

Olof Edsinger

(Ursprungligen publicerad i Insidan nr 4 2005.)